

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ІННОВАЦІЇ

МАТЕРІАЛИ VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(Суми, 15–16 березня 2018 року)

Суми
Сумський державний університет
2018

За результатами дослідження бачимо, що намагання перекладачів інтерпретувати лакуни до сучасних читачу умов або ж їх просте транскрибування не приносило очікуваного результату, адже це сприяє виникненню неправильних уявлень про культуру та звичаї чужого народу. На прикладі ряду перекладів поеми М. В. Гоголя «Мертві душі» можна зробити висновок, що оптимальним варіантом тлумачення безеквівалентної лексики є описовий переклад.

1. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе. – М. : Международные отношения, 1980. – 328 с.
2. Назаренко О. В. Когнітивно-прагматична спрямованість власних імен в англomовному казковому дискурсі. – // Вісник СумДУ. Серія «Філологічні науки» – 2007. – № 1., Т. 2. – С. 15 – 18.
3. Потапенко С. И. Язык и пространство: проблемы онтологии и эпистемологии / [коллективная монография]. – Нежин: Изд-во Нежинск. ун-та, 2011. – 483 с.

ДО ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ З ФРАЗЕОЛОГІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ

Коваленко А. Я.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Жулавська О. О.

В останні десятиліття почав спостерігатися великий інтерес до взаємодії двох лінгвістичних розділів – фразеології та термінознавства. Іноді на основі стійкого образного словосполучення з'являється спеціальне науково-технічне поняття. У працях дослідників цього питання можна знайти таке визначення «терміну-фраземи» – це семантично цілісні сполучення двох чи більше слів, пов'язаних відношеннями підрядності [1, 2]. Чільне місце займає аналіз перекладу таких мовних одиниць. Тож на сьогодні є досить актуальним визначення стратегій передачі термінів науково-технічної літератури з фразеологічним компонентом.

Загальний зміст фразеологічних сполучень обумовлюється сукупністю складових значень [2,56]. Ми визначили основні тенденції перекладу термінів-фразем на прикладах понять астрології, медицини та права, економіки, хімії та геології. У ході роботи виявилось, що

одним із прийомів є експлікація: *become null and void* – втрачати чинність, *bag job* – незаконне вторгнення для обшуку приміщень за допомогою відмичок, *Chinese copy* – підробка, що вводить в оману, *accommodation collar* – арешт для виконання плану (або створення позитивного уявлення про роботу (поліції)). Іншою стратегією перекладу є дослівний переклад: *red gigant* – червоний гігант, *bear squeeze* – «тиск ведмедів», *asteroid belt* – кільце астероїдів, *dark ages* – темні віки. Особливою групою є терміни-фрази в галузі медицини, а саме переклад синдромів та хвороб. Наприклад, поняття *bamboo hair* перекладають еквівалентним «синдром Незертона». Є відповідники і для термінів *greenhouse effect* (парниковий ефект, а не ефект зеленого дому), *alligator boy* (синдром Каріні (форма вродженого іхтіозу), а не хлопчик-алігатор), *noble gas* (інертний газ, а не благородний), *blue bottle* (волошка синя, а не блакитна пляшка). Прийом додавання виявлено при перекладі поняття *black body* (абсолютно чорне тіло). Особливість метафори (перенесення ознаки за функціональною схожістю) втілюється в еквівалентах «непереможна сила», «стихийна сила», «непередбачена обставина», «форс-мажор», «форс-мажорна обставина» до терміну *act of God*.

У деяких досліджуваних термінах-фразах при їх перекладі спостерігалася розмитість, полісемантичних понять. Наприклад, *red cap* має чотири значення:

1. заст. кардинал;
2. військовий поліцейський;
3. гном або ельф;
4. носильник.

Отже, термін-фраза може мати як ідіоматичне, так і неідіоматичне значення. Залежно від цього, обирається відповідна стратегія перекладу: від простого дослівного до підбору еквівалентів, які фіксуються у спеціальних словниках. Таке розмаїття способів перекладу пов'язане насамперед із тим фактом, якого компоненту більше у понятті: термінологічного чи фразеологічного.

1. Павлова О. І. Англійські бінарні терміни-фрази і проблеми їх перекладу // Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка. – 2004. – № 17. – С. 203-205.
2. Романенко К. Типи семантизації квантитативних полілексемних одиниць у фразеологічному просторі / К. Романенко, С. О. Швачко // Матеріали науково-теоретичної конференції викладачів, аспірантів,

співробітників та студентів гуманітарного факультету : 20-25 квітня 2009 року / Відп. за вип. Л. П. Валенкевич. — Суми : СумДУ, 2009. — Ч.2. — С. 55-56.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ДРАМАТИЧНОГО ТЕКСТУ

Кривко Ю. А.

(Рівненський державний гуманітарний університет)

Науковий керівник – канд. пед. наук, доцент Воробйова І. А.

Оволодіння майстерністю перекладача – це здатність до висловлювання думки мовця завдяки бездоганному володінню усім спектром засобів вербалізованої та невербалізованої репрезентації. Це орієнтує перекладача, з одного боку, на семантичну точність перекладу, а з іншого – на комунікативну наближеність до емоційного наповнення митцем – автором – в загальному контексті його повідомлення.

Постає питання, наскільки точно перекладач може передати іншомовну дійсність, адже «кожна мова складає свій понятійний світ, який слугує немовби посередником між дійсністю і людиною» [1, 171]. В різних мовах, в мовленнєвій культурі дійсність відбивається різним чином.

Мовлення здійснює дві ключові функції: інформативну (передачу думок) та емоційну (передачу почуттів). Саме остання і становить значну складність для перекладу, позаяк різні мови дають різні можливості для вираження емоцій, почуттів. «Оскільки етнонаціональна картина світу визначає мовну картину світу будь-якої нації, тому важливо пам'ятати, що мова відображає національні особливості народу-носія цієї мови, його дух і ментальність, яка не завжди зрозуміла і близька носіям інших мов і культур» [2, 71]. Кожна нація бачить світ по-своєму, тому й досягнення його змістовної тотожності в різних мовах є неможливим, проте намагання перекладача зробити текст перекладу якнайближчим до оригінального змісту є неодмінною умовою компетентності перекладача.

Переклад художніх творів є складним процесом. Особливо це стосується перекладу драматичних творів, які створюються не тільки для читання, але й для постановки на сцені. Драматичне мистецтво, з одного боку, належить до словесного мистецтва, оскільки це текст